

COOCH BEHAR PANCHANAN BARMA UNIVERSITY

B.A. Honours Part-II Examinations, 2017

SANSKRIT-HONOURS

PAPER-SANH-III

Time Allotted: 4 Hours

Full Marks: 100

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

Unit - I

1. प्रश्नद्वयस्योत्तरं लेखनीयम् – 12×2 = 24
- (क) ऋग्वेदस्य संवादसूक्तानां वैशिष्ट्यं सोदाहरणं पर्यालोचयत ।
(ख) ब्राह्मणग्रन्थानां प्रतिपाद्यविषया गुरुत्वं च विशदीक्रियताम् ।
(ग) सामवेदसंहितायाः विवरणात्मकं परिचयं निरूपयत ।
(घ) कति वेदाङ्गानि ? तेषां स्वरूपं प्रयोजनं च विशदीक्रियताम् ।
2. टिप्पणी कार्या (कमपि एकस्य) – 6×1 = 6
- अथर्ववेद ; केनोपनिषद् ; आरण्यकम् ; सायणः ।
अथवा
- संक्षिप्तोत्तरं लेखनीयम् (त्रयाणाम्) – 2×3 = 6
- (क) यजुर्वेदस्य ऋत्विक् कः ?

- (ख) "सत्यमेव जयते" इति महावाक्यं कुत्र उल्लिखितमस्ति ?
(ग) यज्ञ कालनिर्णयार्थं कस्य वेदाङ्गस्योपयोगः ?
(घ) वेदपाठस्य कति भेदाः ? तेषां नामानि लिखत।
(ङ) ऋग्वेदस्य दार्शनिकसूक्तद्वयस्य नाम लिखत।

Unit - II

3. प्रश्नद्वयं समाधेयम् (कस्याप्येकस्योत्तरं संस्कृतभाषया लेखनीयम्) -

12×2 = 24

- (क) भारतीयसंस्कृतो साहित्ये च महाभारतस्य प्रभावं विशदीक्रियताम्।
(ख) महाकविभ्रमरभूतीनां कवित्वपरिचयः देयः।
(ग) नाटकस्योत्पत्ति विषय नातिदीर्घः प्रबन्धः रचनीयः।
(घ) महाकविभ्रमरभूतेः जीवनपरिचय लिख्यताम्। महाकविभ्रमरभूतेः कालनिर्धारणं क्रियताम्।
भ्रमरभूतेः किरातार्जुनीयमहाकाव्यस्य समीक्षात्मकः परिचयः लिख्यताम्।
(ङ) किं पुराणम् ? समाजे तथा साहित्ये पुराणस्य प्रभावः आलोचनीयः।

4. एका टिप्पणी कार्या -

5×1 = 5

हितोपदेशः, राजतरङ्गिणी, मेघदूतम्, गीतगोविन्दम्।

5. अतिसंक्षेपेण उत्तरं लेखनीयम् (त्रयाणाम्) -

2×3 = 6

- (क) रामायणमाधारीकृत्य संस्कृतेन विरचितस्य नाटकद्वयस्य नाट्यकारस्य च नामनी लिखत।
(ख) रघुवंशे कति सर्गाः विद्यन्ते ?
(ग) किं तावत् द्विराश्वानकाव्यम् ?
(घ) पञ्चतन्त्रे किं नाम पञ्चमं तन्त्रम् ?
(ङ) वासवदत्ता कस्य कृतिरस्ति ?

Unit - III

6. प्राचीनभारतवर्ष चिकित्साशास्त्रस्यावदानं सम्यक् प्रतिपादनीयम्। 10×1 = 10
अथवा
प्राचीनयुगे मध्ययुगे च गणितशास्त्रस्य स्थितिः स्वगिरा सुष्ठु आलोचनीया।
महाकविमवभूतीनां कवित्वपरिचयः देयः।
7. एका टिप्पणी कार्या – 5×1 = 5
रघुनन्दनः ; आर्यभट्टः ; अमरकोषः ।

Unit - IV

8. अर्वाचीनकाले विरचितानां समसामयिकसमस्याधारितनाटकानां संक्षिप्तः परिचयो देयः। 12×1 = 12
अथवा
अर्वाचीनकालीनां लघुकथामाश्रित्य कश्चन लघुप्रबन्धः बन्धनीयः।
9. टिप्पणी कार्या (द्वयस्य) – 4×2 = 8
(क) सीतानाथाचार्यः।
(ख) महाभारताश्रितं नाटकम्।
(ग) तारामद-मट्टाचार्यः।
(घ) अभिराजराजेन्द्रमिश्रः।
(ङ) यतीन्द्रविमल-चौधुरी।

COOCH BEHAR PANCHANAN BARMA UNIVERSITY

B.A. Honours Part-II Examinations, 2017

SANSKRIT-HONOURS

PAPER-SANH-IV

Time Allotted: 4 Hours

Full Marks: 100

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

Unit - I

1. अधोलिखितयोः एकस्योत्तरं संस्कृतभाषया प्रदेयम् – 12×1 = 12
(क) ब्रह्मचारिणः कर्तव्यजातं मनुसंहिताया द्वितीयाध्यायानुसृत्य आलोचयत।
(ख) मनुसंहितायाः द्वितीयाध्याये आचरणविधिविषये यदुपदिष्टं तत्सर्वं सविमर्शमालोच्यताम्।
2. संस्कृतभाषया कस्यचिदेकस्य व्याख्या कार्या (देवनागरीलिप्यां लेखनीयम्) – 8×1 = 8
(क) वेदः स्मृतिः सदाचारः स्वस्य च प्रियमात्मनः।
एतच्चतुर्विधं प्राहुः साक्षाद् धर्मस्य लक्षणम्॥
(ख) अकामस्य क्रिया काचिद् दृश्यते नेह कर्हिचित्।
यद् यद्धि कुरुते किञ्चित् तत्तन् कामस्य चेष्टितम्॥

3. अधोलिखितेषु द्वयोः उत्तरं प्रदेयम् – 2.5×2 = 5
- (क) को नाम ब्रह्मवर्तः ?
(ख) क उच्यते आचार्यः ?
(ग) कोऽर्थः स्वाध्यायपदस्य ?
(घ) ब्रह्मणस्य उपनयनकाल उल्लिखत।

Unit - II

4. कस्यचिदेकस्योत्तरं प्रदेयम् – 10×1 = 10
- (क) किं तावत् स्त्रीधनम् ? स्त्रीधनविषये याज्ञवल्क्यस्य मतं सविमर्शमालोच्यताम्।
(ख) को नाम व्यवहारः ? याज्ञवल्क्यस्य मतमनुसृत्य चतुष्पादव्यवहार आलोच्यताम्।
5. अधोलिखितेषु द्वयोः टिप्पणी लेखनीया – 4.5×2 = 9
- प्रतिभूः, दायः, उपनिधिः, स्तेयः, साहसम्।
6. अधोलिखितेषु द्वयोः उत्तरं कुरु – 3×2 = 6
- (क) कस्तावत् प्राङ्दिवाकः ?
(ख) का खलु वृद्धिः ?
(ग) कानि तावत् प्रमाणानि ?
(घ) क उच्यते आधिः ?

Unit - III

7. निम्नलिखितयोः कस्यचिदेकस्य उत्तरं प्रदेयम् – 12×1 = 12
- (क) कतिविधा एव विद्या ? तेषां का उपयोगिता – इत्यस्मिन्विषये कौटिल्यस्य मतं सवितर्कम् आलोच्यताम्।
(ख) को नाम पञ्चाङ्गमन्त्र ? कौटिल्यस्य मतम् अवलम्ब्य मन्त्ररक्षणविषयकान् विचारान् उपस्थापयत।

8. अधोलिखितेषु द्वयोः ब्रह्मभाषया आङ्गलभाषया वा अनुवादः कार्यः – 4×2 = 8
- (क) शयनादुत्थितः स्त्रीगण निम्निः परिगृह्येत, द्वितीयस्यां कक्ष्यायां कञ्जुकोष्णीषिमिदर्थ –
वराभ्यागारिकैः, तृतीयस्यां कुब्जवामनकिरातैः, चतुर्थ्यां मन्त्रिभिः सम्बन्धिभिर्दोवारिकैश्च
प्रासपाणिभिः।
- (ख) धर्मार्थाविरोधेन कामं सेवेत, न निःसुखः स्यात्। समं वा त्रिवर्गमन्योन्यानुबन्धम्। एको
ह्यात्यासेवितो धर्मार्थकामानात्मानभितरौ च पीडयति। अर्थ एव प्रधान इति कौटिल्यः।
अर्थमूलौहि धर्मकामाविति।
- (ग) “तस्मात् स्वधर्मं भूतानां राजा न व्यभिचारयेत्।
स्वधर्मं संदधानो हि प्रेत्य चेह च नन्दति॥
व्यवस्थितार्यमर्यादः कृतवर्णाश्रमस्थितिः।
त्रय्या हि रक्षितो लोकः प्रसीदति न सीदति॥”
9. निम्नलिखितेषु द्वयोः टिप्पणी लेखनीया – 2.5×2 = 5
छायानालिका, योगक्षेमम्, मात्स्यन्यायः, आन्वीक्षिकी।

Unit - IV

10. अधोलिखितेषु सूत्रद्वयस्य व्याख्या कुरु – 5×2 = 10
ईदृष्टिः, क्तवतु निष्ठाः, स्त्रियां क्तिन्, स्त्रीभ्यो ढकः, क्तमादिभ्यो पुन, अतइञ्।
11. प्रतिविभागदेकैकमादाय साकुल्येन त्रयाणां पदसाधनं क्रियताम् – 3×3 = 9
- ‘क’-विभागः
कुम्भकारः ; भार्गवः ; श्रेयम् ; पाकः।
- ‘ख’-विभागः
रावणः ; पाराशर्यः ; वैदेहः ; पाणिनीयम्।
- ‘ग’-विभागः
मृन्मयी ; नदी ; चटका ; शर्वाणी।

12. प्रतिविभागद् एकैकमादाय साकुल्येन त्रयाणां परिणतरूपं लिख्यताम् -

2×3 = 6

'क'-विभागः

पितृ+यत् ; इला+अण् ; शी+क्त्वा ; दृश+प्वुल।

'ख'-विभागः

गुरु+इष्टन् ; प्र-इ+त्यप् ; पच्+तुमुन् ; कषाय+अण्।

'ग'-विभागः

गार्ग्य+डीप ; मनुष्य+डीष् ; अरण्य+डीष् ; त्रिफल+टाप्।

अथवा

अधःस्थितेषु प्रश्नेषु एकस्योत्तरं प्रदेयम् -

6

(क) लघुकौमुद्यनुसारं स्त्रीप्रत्ययानां प्रयोगविषये टिप्पणी लिख्यताम्।

(ख) संस्कृतव्याकरणे लघुकौमुद्यनुसारं व्यतप्रत्यय - प्रयोगमधिकृत्य टिप्पणी लिख्यताम्।